

Csiki László

A JÓSLAT

A líra

A kisgyerekek akkor szembesülnek először a költészet természetével, amikor énekelni kezdik: „Csiga-biga, gyere ki, ég a házad ideki...”, az pedig ijedtében visszahúzódik a szerintük égő házába.

A születésnap

Ignác ötvenedik születésnapján annyian voltak, mint a Hirosimára ledobott atombomba ötvenedik évfordulóján. Elkezdtek Ignácot felejteni.

Hirosimáról azt mondta az egyik ünneplő, hogy ott rendezték az első paraolimpiát.

Ignácról egy másik azt mondta, annyi ő, annyi ér, mint az évei számát jelölő ötös utáni számjegy.

A meghívottak egy ideig arról vitatkoztak, számjegy-e a nulla.

Ünnepség végeztével aztán sokan elgondolkodtak, ugyan ötven és még hány éves a barátjuk.

Éppen annyian gondolkodtak ezen, mint azon, hogy Hirosima az olimpiai Görögországnak a déli vagy az északi részén fekszik-e. És miért mondta Ignác, hogy őt is ledobták?

Az apróhirdetés

„Negyvenes, fekete hajú, kék szemű, sportos alkatú férfi vagyok. Családi házam, biztos egzisztenciám van, káros szenvedélyem nincsen. Keresem azt a reprezentatív, csinos, szenvedélyes hölgyet, aki társam lenne a szerelemben, utazásban. Legtöbbször az őszinteséget becülöm.”

Meglepődött Ignác, hogy ezt az utolsó mondatot belefoglalmazta a hirdetésbe. Csak az árát növeli vele. Egy hét múlva mégis helyesbített.

2. „Sovány, ritkuló szőke hajú, sovány férfi vagyok, másfél szobás bérlakásban élek, vállalkozásomat jelenleg szüneteltetem. Keresem azt a reprezentatív, csinos, szenvedélyes hölgyet, aki társam lenne a szerelemben, utazásban. Találkozzunk az Astoria bárjában kedden, kabalnapomon, délután hatkor. Ismertető jelem az újság, melyben ez a hirdetés megjelent, kedves.”

Kedden délután hatkor az Astoriában Ignác volt felesége jelent meg, egy kövérkés kis asszony, sötétkék kocogóruhában, kezében az újsággal. Ignác, amint megpillantotta, zakója alá rejtette a lapot. Ott-hon, a konyhában újabb hirdetést fogalmazott.

3. „Mexikóból hazatelepült, kalandos múltú, ma már nyugalomra vágó, negyvenes, jól szituált férfi vagyok. 176/92. Keresem azt a reprezentatív, csinos, szenvedélyes hölgyet, aki társam lenne a szerelemben, utazásban.”

Kedden délután hatkor az Astoriába belépett Ignác volt felesége, kiszőkített hajjal, hasán-vállán feszülő, ismerős kék kiskosztümben. Az újságot csillámos díszítésű kis táskájához fogta.

Megkérdezték egymástól, hogy vannak, majd azt, hogy kire várnak, végül elbúcsúztak. Az asszony távozott, Ignác konyakot rendelt. Vacsorát nem.

Negyedik közleményében Ignác meglett, módos férfinak hirdette magát, az összes hozzávalóval, aki magányában a leginkább hozzá valóra vágyik egy reprezentatív, csinos, szenvedélyes nő személyében.

Volt felesége ezúttal kamasz fiukat is magával hozta. Ignác az egyik benyílóból nézte őket félóra hosszat, főleg azt, hogy mekkorát nőtt ez a gyerek, mióta nem látta, és hogy mennyire izzad ő is, az anyja is.

5. „Negyvenes, fekete hajú, kék szemű, sportos alkatú férfi vagyok. Családi házam, biztos egzisztenciám van, káros szenvedélyem nincsen. Keresem azt a reprezentatív, csinos, szenvedélyes hölgyet, aki társam lenne a szerelemben, utazásban. Legtöbbre az őszinteséget becsülöm.”

Felkészült rá, hogy ismét a volt felesége jelentkezik, ezért a hirdetésben, külföldi útjára hivatkozva, egy hónappal későbbre időzítette a találkozt. Időközben kinőtt a bajsza. Feketére festette. Feketére festette a haját is, és kék kontaktlencsét rakott fel. Könnyezett tőle, és így ábrándosnak hatott a tekintete.

Elvált felesége valóban megjelent, és ő is könnyezett, ha eszébe jutott az őszinteség az apróhirdetésből. De nem ismerte fel a kölcsönzött hajszalcsíkos öltönyt viselő férfit.

Ignácot az özvegy édesanyja sem ismerte fel. Topogott csak a fekete ruhájában, amit a férje temetésén viselt. Arcát simára púderozta vagy vasaltatta, miközben Ignác úgymond a világot járta. A régi újsággal legyezgette magát, és csak állt az ajtóban.

A csőd

Bajban vagyok, mondta Ignác a csábos énekesnőnek. Egyszerre kell hűnek lennem a feleségemhez és a szeretőmhöz.

De ekkor már az ágyban voltak.

Legjobb lesz, ha most csődöt mondok, mondta Ignác magában.

De ez nem sikerült.

Szinte megerőszakoltak, vallotta Ignác a feleségének.

De inkább a természetem vett erőt rajtam, vallotta be magának.

Te szegény, mondta az asszony. Bújj ide hozzám.

Megerőszakoltak, vallotta be Ignác a kedvesének.

Te buzi!, mondta a kedvese.

Úgy hallom, szegény buzi vagyok, összegezte magában Ignác. De legalább élveztem.

A mák

Sarjadt esős hajnalokon az erdő alatt egy piros kalapos gomba. Az öregek néha megették, és úgy elkábultak tőle, még tánra is perdültek az üres csűrben vagy a konyhában. Leverték az asztalról a vacsorájukat.

Gombaidény múltán mákteát ittak. Attól nem táncoltak, csak ültek egymással szemben, és mosolyogtak szelíden, szinte szerelmesen, mintha szép emlékeket látnának.

Elhozta nyáron a faluba lányuk a kisunokát. Olyan kicsi lány volt az, mint a lányuk, amikor a háztól elkerült. Hozott a kislánnyal egy táskát meleg ruhát is, mert már elfeledte, hogy itt nyáron nincs hideg. Hozott három képeskönyvet, hogy abból olvassanak az ő tündérvéneke, amíg elrendezi lakáscseréjét a városban. Azt is elfeledte, hogy az öregek elfeledték már a betűket.

Hát, kinyitja a képeskönyvet öreg apóka, és elsőre egy piros kalapos gombát lát meg benne. Annak a törzsében még laktak is valakik.

Az anyjuk köcsögít!, mondta apóka. Odább lapozott, és mákgubókat látott. Mit akarnak ezek?, kérdezte, de csak magában. Mire tanítják az ártatlan kölköket?

Rossz társaságba keveredett a lányod, mondta anyókének apóka.

Rájöttek közben, nyárhosszat a meséskönyvet lapozva, hogy egyetlen mese volt az életük, csak rossz helyen éltek le.

Amíg erre rájöttek, lányuk nagyra cserélte a kis lakást, és az öregek odamentek, hogy jó útra térítsék. Elég nekik egy szoba, mondták a fanyalgó lányuknak, aki miattuk csak annyit használhatott a nagy lakásból, amennyi a kicsi volt. Az öreg szülék aztán csak ültek abban az egy hátsó szobában, és várták, hogy jó legyen nekik. Estefelé, amikor fáradtan ágyba bújtak, megbeszélték, hogy a lányuk is megélt már anynyi időt, biztosan rájött közben, hogy azt miért éppen itt éli le.

Reggel se volt jó. Még csak nem is reggel volt. A világítóudvarban semmi nem világított. Lányuk munkába ment, annak a lánya óvodába, a vőből meg csak a papucsát látták az előszobában. Megtermett ember lehetett a lábbelijéről ítélve. A lábbeli felséseiből ítélve meg hanyag, nemtörődöm ember lehetett. Hallották még az este, az üveges ajtón át, hogy a lányuk Nácinak szólítja. A neve után cigányzenész lehetett.

A lakásban nem voltak legyek. Száraz citromillat lengett a lakásban: rovarirtó vagy bútorfényező permet.

Ezt, a permetet is átgondolták – sőt szájukba permetezték, hogy elkábultak tőle –, de végestelen végig, aztán visszautaztak a mesébe, ahol piros kalapos gombában laknak az apók, anyók, és akkora mákgubók nőnek, mint a Nap.

A csodalény

Három fia volt egy apának: egy csecsen, egy szerb és egy kurd. Mindhármukat Kovácsnak hívták. De az egyik Szabó, a másik Asztalos néven bujkált, illetve éldelt Magyarországon. Egyedül a legkisebbik viselte becsülettel az apja nevét. Irakban lakott, de nem irakosította a Kovácsot, és akkor sem törökített, amikor eggyel odább költözött. Olyan könnyen hívó volt, mindenhol azt hitte, Kurdisztánban van. Bár lehet, hogy Irak vagy Törökország volt Kurdisztánban, és emiatt a hite miatt keresték életre-halálra az irakiak a törököknél és a törökök az irakiaknál.

Magyar utazó találta meg végül. Jó előre beharangozta Kovácsot, aztán elhozta Budapestre, bemutatta egy nemzetközi konferencián. Döbbenet nézték az egybegyűlt tudósok a lebernyegétől megfosztott, meztelen embert az emelvényen: csonttaraj volt a gerince mentén. Kovács antropológiai csodaszámba ment, de visszakivánkozott valamelyik hazájába. Világot látva összezavarodott egy kissé, nem tudta már, melyikben élne szívesebben: a törökben-e, az irakiban-e, a magyarban-e.

Se Szabó, se Asztalos nem marasztalta.

A mécses

Három tojást lőtt egy szlovák sokadalomban. Lőtt egy tükröt is Ignác. De azt már Virágnak. Ez a Virág egyre azt suttozta fülebe a légpuska agya mögül, hogy lőjön neki tükröt, mert be akar lépni egy buddhista közösségbe, és utoljára még megnézné magát. Nincsen-e kedve Ignácnak vele tartani, mert akkor ott naphosszat nézhetnék egymást, a tulajdon köldökük helyett.

Élete során Ignác szert tett némi fogalmakra a buddhizmusról, még annak sintoista ágáról is, mégis inkább a hozzá csapódott Virág felekezet nélküli köldökét szerette volna nézi, valamint egyéb testtárait. Ezen annyira elmélázott, hogy elvétette a bádognyulat.

Viszonya Virággal ily módon akár véget is érhetett volna még mielőtt kezdetét veszi, ha egy dülöngélő önkormányzati képviselő hátára nem keni lepényéről a lekvárt. Virág elhívta tisztálkodni Ignácot a házukhoz, tartottak otthon folttisztító benzint. Szélen laktak Virágék, és amíg odaértek, Ignác hátán megszáradt a rózsalekvár a délutáni napsütésben, csak illatát fújta előre válla felett valami más-hol kelő, szilvaaszaló, meleg szél.

Virágéknál égett a világ. Az pedig egy kicsi örökmécses volt. Próbából égett. Több száz örökmécses volt még a szobában, mivel Virág anyósa, evangélikus létre ilyeneket gyártott házilag. Ablak- és szekrénypárkányon, asztalon, varrógépen csupa mécses. A padlón is garmadával, ösvényeken lehetett eljárni közöttük. Ezek a mécsesek nem égtek. Csak az az egy merészelt pislákolni, az is próbából.

Ignác, amilyen kiművelt volt lélektanilag, nyomban érteni vélte, miért készül buddhista kolostorba Virág. A saját köldökét nézné inkább, mint az ezernyi pislá fényt, amint azt az egyet követve, öngyul-

ladásosan fellobbannak egy szelesebb éjszakán. Azt is képzelte közben, hogy ha vele volna, Virág köldöke is örökmécesként világítana.

Ilyen lírába foszló gondolatokat gondolva törölgette hátáról a rózsalekvárt egy tükörben, mely előtt ötvenkét mécesst számolt össze közben, és benne ugyanannyinak a képét. Szinte kimarjult a válla, ámde Virág átvette a benzines szivacsot, és addig-addig dörgölte vele, míg egészen belemelegedtek. Tartott is tőle Ignác, hogy lángra kap hátán a benzint a próbamécesstől vagy tőlük kettőjüktől.

A mécskészítő anyós fel se pillantott, csak fűzte a kanócot a szűk lukakba.

Kézen fogva érkezett vissza Ignác és Virág a sokadalomba, tisztán, mint a víz, és úgy is, mint rég nem látott unokatestvérek. Kicsin múlt, hogy nem választották meg őket színleg lakodalmas párnak, hogy aztán bandériummal és szilvóriummal vonuljanak nyomukban utcahosszan.

De aztán ennyiben maradtak, szinte félbe-szerbe, mert az ünnepre hirtelenül hazaérkezett Virág férje a németországi feketemunkából. Hozott ajándékba szíveszakadt párjának egy gyönyörű szép, villamos örökmécesst.

A tudás

Segített megszámolni a nyulakat. A gazda fülüknél fogva kirángatta ketrecükből és egy dróthálós utánfutóra dobálta őket, Ignác pedig azt mondta közben: hét, nyolc, kilenc.

Huszonhétnél azt gondolta: annyit sem tudok a nyulakról, mint a világ teremtéséről.

A nyulak melegek és nedvesek voltak, rúgkapáltak, tapadt a szőrük, ikegtek, amint egymásra hulltak az utánfutóban.

A gazda meghívta ebédre Ignácot.

Köszönöm, mondta Ignác, mire a gazda elkapta az egyik nyúl nyakát és farát, rántott egyet rajta. Kis reccsenés hallatszott, vagy az se. A nyúl kinyúlt. Hosszabb lett.

Most már annyit sem tudok, gondolta Ignác, miközben tányérján szétvagdalta a nyúlcombót. Nincs kitől megtudnom.

(Élet és Irodalom, 2002. október 18.)